

TEKIJÄNOIKEUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNTA 2020-2023

TEKIJÄNOIKEUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNNAN 9. KOKOUS (9/2020-2023)

Aika: Maanantaina 6.3.2023 klo 10.30 – 12.15

Paikka: Kokoushuone Innostamo, Meritulli 8 ja Teams-kokous

Puheenjohtaja Tuomo Puumala
Varapuheenjohtaja Jorma Waldén

Musiikintekijä Markus Nordenstreng
Toiminnanjohtaja Elina Kuusikko, Suomen Näyttelijäliitto ry
Tekijänoikeusasiamies Maria Rehbinder, Aalto-yliopisto
Toimitusjohtaja Valtteri Niiranen, Kopiosto ry
Toimitusjohtaja Elina Ussa, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
Apulaisjohtaja Mikko Kuutti, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti
Toiminnanjohtaja Laura Kuulasmaa, Audiovisual Producers Finland – APFI ry
Johtaja Riikka Tähtivuori, Medialiitto
Lakimies Sanna Nikula, Suomen Journalistiliitto ry
Edunvalvontajohtaja Lauri Kaira, Luovan työn tekijät ja yrittäjät ry
Toimitusjohtaja Risto Salminen, Teosto ry
Toimitusjohtaja Tero Koistinen, Suomen Filmikamari ry
Toiminnanjohtaja Antti Kotilainen, Musiikkituottajat – IFPI Finland ry
Toiminnanjohtaja Tommi Nilsson, Kuvasto ry
Lakimies Aura Lehtonen, Suomen Taiteilijaseura ry, sijaisenaan juristi Karolina Sinivuori
Toiminnanjohtaja Sanna Haanpää, Suomen tietokirjailijat ry, sijaisenaan Mikko Niemelä
Senior Legal Counsel Leia Ahlström, MTV, sijaisenaan Taina Roth
Lakiasiaintoimittaja Katri Olmo, YLE sijaisenaan Anniina Dahlström
Puheenjohtaja Ahti Vääntinen, Suomen Muusikkojen liitto
Lakimies Janne Hälinen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
Juristi Sonia Meltti, Elisa Oyj
Asiantuntija Albert Mäkelä, Suomen Yrittäjät
Mikael Laakso, Hanken

Ministeriöiden ja viranomaisten asiantuntijat

Hallitusneuvos Anna Vuopala, opetus- ja kulttuuriministeriö, sihteeri
Yksikön johtaja Aino Sipari, liikenne- ja viestintäministeriö
Hallitussihteeri Ville Toro, opetus- ja kulttuuriministeriö
Hallitussihteeri Aura Lehtonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Sanni Eerola, Patentti- ja rekisterihallitus

10.30 Vsi Tuomo Puumala avaa kokouksen

Puumala avasi kokouksen ja esitteli asialistan, sekä aikataulun.

10.35 Ajankohtaisia kuulumisia OKM:stä

Tekijänoikeuslakipaketti

- Anna Vuopala, OKM

TEKIJÄNOIKEUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNTA 2020-2023

Vuopala kertoi, että eduskunta on 27.2.2023 hyväksynyt hallituksen esittämät lainmuutokset ja tasavallan presidentti vahvisti lainmuutokset 3.3.2023. Hallituksen esityksen numerot ovat HE 43/2022 ja HE 313/2022, sekä sivistysvaliokunnan mietintö SIVM 22/2022. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta ja laki sähköisen viestinnän palveluista tulevat voimaan 3.4.2023 [säädösnumerolla 263/2023](#). Valiokunta hyväksyi lainmuutokset lopulta pienin muutoksin: poistamalla 23 a pykälässä olevasta parodiarajoituksesta hyvän tavan mukaisuutta koskevan kriteerin, selventämällä suoraa siirtoa koskevaa 25 m pykälää suoran sopimisen osalta, sekä poistamalla tekijän hyvityselvöllisyyden 55 j pykälästä.

Vuopala totesi, että lainmuutokset noudattavat DSM-direktiiviä ja verkkolähetysdirektiiviä, myös sanamuotonsa osalta mahdollisimman pitkälle ja muistutti, että kyse on ollut Suomen velvollisuudesta saattaa kansallisessa lainsäädännössään voimaan nämä kaksi EU:n direktiiviä. Voimaansaattamisen haasteet johtuivat vain osittain syyskuussa 2021 julkaistun HE-luonnoksen saamasta merkittävästä kritiikistä. Taustalla vaikutti myös se, ettei direktiivien sisältö kaikilta osin tyydyttänyt sidosryhmiä, ja sääntelyyn pyrittiin lisäämään sääntelyä kansalliselta pohjalta. Koska voimaansaattamisen määräajasta (7.6.2021) oltiin merkittävästi myöhässä, ja tiedossa oli, että komissio on aikeissa seuraavassa vaiheessa nostaa kanteet Suomea vastaan, oli lainmuutokset saatava käsiteltyä kuluva hallituskauden aikana.

Vuopala kertoi, että prosessi oli ennenkuulumattoman raskas ennen kaikkea useiden valiokuntien rinnakkaisen ja poikkeuksellisen laajan kuulemisprosessin vuoksi. Esimerkiksi verkkosisällönjakopalveluiden vastuumekanismiin (uusi 6 a luku) liitettiin useassa valiokunnassa perusoikeustasapainoon liittyviä, direktiivistä poikkeavia vaatimuksia riippumatta siitä, että EU:n tuomioistuin oli jo nk. Puola-tapauksessa arvioinut sääntelyn olevan EU:n perusoikeuskirjan mukainen. Perustuslakivaliokunta vaati lisäkriteerien säätämistä direktiivin edellyttämän menettelyn ehdoksi ja edellytti, että valtioneuvosto valmistelee asiasta täydentävän esityksen, sillä uhalla, ettei lakeja voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Vuopala totesi, että vain ani harvoin hallituksen esitys palautetaan täydennettäväksi, kun muutoksia on mahdollista tehdä myös valiokunnan toimesta.

Lopuksi Vuopala kertoi, että eduskunta lisäsi mietintöönsä kolme lausumaa, joissa edellytettiin nyt hyväksyttyjen lainmuutosten vaikutusten seurantaan verkkosisällönjakopalveluiden, radio- ja televisiotoiminnan ja opetuskäytön osalta. Kolmas lausuma esitti tekijänoikeuslain kokonaisuudistusta perustuen lainsäädännön monimutkaisuuteen. Tämän osalta Vuopala toi esiin Suomea velvoittavat EU:n lukuisat direktiivit sekä kansainväliset sopimukset, jotka rajoittavat mahdollista tekijänoikeuslainsäädännön kokonaisuudistusta ja mahdollisuutta merkittävästi selventää järjestelmää. Nämä sääntelyt asettavat kansalliselle tekijänoikeuslainsäädännölle tietyt puitteet ja lainsäädännön olisi jatkossakin täytettävä Suomea koskevat velvoitteet. Nopeasti kehittyvässä digitaalisessa rajatylittävässä ympäristössä EU-tasoinen suoraan sovellettava asetus olisi sopivampi mekanismi lainsäädännön muutoksille digitaalisille sisämarkkinoille.

Vuopala saattoi tiedoksi, että OKM pyytää kokouksen jälkeen neuvottelukunnan jäseniltä ehdotuksia asiantuntijoiksi ERMI-menettelyyn, josta säädetään uuden tekijänoikeuslain 55 i §:ssä.

Keskustelua:

Ficom ry:n edustaja kysyi, onko oikeuskanslerin antamaa näkemystä käsitelty opetus- ja kulttuuriministeriössä ja onko se johtanut toimenpiteisiin? Waldén totesi, että oikeuskanslerin näkemys on käsitelty ministeriössä asiaan kuuluvalla tavalla.

Kopioisto ry:n edustaja toivoi, että kansalliset tarpeet huomioivaa nk. kakkospakettia valmisteltaisiin laajassa työryhmässä ja kenttää kuullen.

LVM:n edustaja totesi, että OKM:n ja LVM:n välistä yhteistyötä on hyvä jatkaa myös kakkospaketissa, etenkin teknologianeutraaliteettiin liittyvien kysymyksien osalta.

Useat edustajat kiittivät ja onnittelivat tekijänoikeuslakipaketin hyväksymisestä ja muutosten voimaansaattamisesta.

TEKIJÄNOIKEUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNTA 2020-2023

Kakkospaketin asiat

- Jorma Waldén, OKM

Waldén kertoi, että myöhempänä ajankohtana annettavassa nk. kakkospaketissa tullaan käsittelemään rinnakkaistallentamista ja opetus- ja tutkimustoimintaa, sekä radio- ja televisiolähetyksiä koskevia kysymyksiä ml. SVT Play –palvelun saatavuutta Ahvenanmaalla. Lisäksi valmistellaan e-lainauskorvaukseen liittyviä säännöksiä itsenäisenä kokonaisuutena.

Waldén totesi, että uusi hallitusohjelma ja tuleva ministeri tulevat linjaamaan sitä, missä järjestyksessä ja mitä asioita kakkospaketissa käsitellään. Kakkospaketin ajankohtaa ei siten voi arvioida vielä tässä vaiheessa.

Keskustelua:

Aalto-yliopiston edustaja kommentoi eduskunnan tekemää huomiota digitalisaation riittämättömästä hyödyntämisestä opetuksessa ja tutkimuksessa, sekä kertoi komission helmikuussa järjestämästä työpajasta “An EU copyright & data legislative framework fit for research: barriers, challenges and potential measures”, jossa käsiteltiin myös datan saatavuutta tutkimuksessa.

Suomen Näyttelijäliitto ry:n edustaja toivoi, että kakkospakettia edeltäisi laaja keskustelu muutostarpeista ja eri intressiryhmien esittämät tarpeet analysoitaisiin ennen ratkaisujen tekemistä. Vastaava huomio esitettiin chat-keskustelussa **Kuvaston edustajan** toimesta.

Myös **Kopioisto ry:n edustaja** toivoi laajapohjaista valmistelua, jossa kenttää kuultaisiin ennen isoista linjoista päättämistä. **Audiovisual Producers Finland – APFI ry:n edustaja ja LVM:n edustaja** toivat esille teknologianeutraliteettiin liittyvät kysymykset, etenkin tarpeen täsmentää ja selvittää edelleen lähettämisen määritelmää, joka nykyisellään koetaan kentällä vaikeatulkintaisena.

Puumala arvioi, että uusi hallitus aloittaa työnsä syksyllä, jolloin kakkospaketin asiat voisivat nytkähtää liikkeelle. Ensimmäisiä luonnoksia on siten realistista odottaa aikaisintaan vuoden 2024 jälkimmäisellä puoliskolla. Puumala myös esitti yhdeksi mahdolliseksi työkaluksi virtuaalista alustaa (esim. Fountain Park), jota voisi hyödyntää sidosryhmien kuulemisessa.

Uudet virkamiehet esittäytyvät

Tekijänoikeuden ja audiovisuaalisen kulttuurin vastuualueella helmikuussa aloittanut hallitussihteeri **Ville Toro** ja maaliskuussa aloittanut hallitussihteeri **Aura Lehtonen** esittäytyivät.

Tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittäminen:

- Anna Vuopala, OKM

Kokouksen ppt. esitykset löytyvät TNK:n hankeikkunassa.

Vuopala kertoi, että Suomen puheenjohtajakauden jälkeen tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämistä on pidetty esillä ja tuettu. Ajankohtaisena asiana on Suomen, Viron, Slovenian ja Portugalin yhteinen hakemus EU:n komission EDIC-konsortion perustamiseksi tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämiseen. Myös Saksa on osoittanut kiinnostusta osallistua EDICiin. Tavoitteena on tukea usean maan välistä työtä EU:n piirissä. EDICin perustamiseksi tarvitaan vähintään 3 EU-jäsenvaltiota. Kyse on komission päätöksellä perustettavasta oikeushenkilöstä, ml. säätiö ja yhdistys.

Seuraava Digital Decade Boardin kokous on 9.3., jolloin tieto EDIC-konsortion perustamisesta leviää laajemmin EU-maihin ja konsortioon on mahdollista hakea. Konsortioon ovat tervetulleita yhteistyökumppaniksi myös muut kuin jäsenvaltiot. Yhteistyön ydinsisältönä ovat metadataan liittyvät käytännöt ja avointen standardien valmistelu.

TEKIJÄNOIKEUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNTA 2020-2023

Euroopan parlamentti julkaisi NFT-selvityksen ([Intellectual Property Rights and Distributed Ledger Technology with a focus on art NFTs and tokenized art](#)), jossa nostetaan esille tarve pohtia EU-tasolla EU:n tekijänoikeuslainsäädännön soveltamista eri kysymyksiin. Isoja kysymyksiä ovat muun muassa uusien teknologioiden ja tekijänoikeuslainsäädännön yhteensovittaminen, sekä arvon määrittämisen kehittäminen silloin, kun uutta luodaan tekoälysovelluksia hyödyntäen. Miten sisältöä voidaan käyttää ja miten tekijät saavat korvauksia?

Kansallisesta tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämiseen liittyvästä työstä Vuopala mainitsi SiV:n ottaneen kantaa tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämiseen. Tekijöiden intressissä on tuottaa metadatan teoksista, oikeudenhaltijoista ja oikeuksista. On erittäin tärkeää, että esimerkiksi tekijän kuolinvuodesta on tietoa saatavilla, jolloin tekijänoikeuden voimassaolo on mahdollista määrittää. Vuopala mainitsi myös kentällä tehdyistä panostuksista infran kehittämiseksi, sekä eri toimialojen kesken tapahtuneesta yhteistyöstä. Yhtenä esimerkkinä Vuopala mainitsi EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman (Suomen kestävä kasvun suunnitelma) rahoituksen avulla toteutettava ISNI-tunnisteen käyttöönotto tekijänoikeusjärjestöissä.

Keskustelua:

Näyttelijäliiton edustaja kertoi, että AV-alalla ei koota yhteen tietoa, mutta audiovisuaalisen alan tekijöitä edustavalla Avate ry:llä on tarkoituksena kehittää järjestelmä, jonka avulla tekijät voisivat seurata, mitä tekijänoikeuteen liittyvää tietoa heistä on olemassa ja ovatko tiedot oikein.

Kavi:n edustaja sanoi, että ISNI-projekti on tarpeellinen ja hyvä, mutta valtion toimijat eivät ole voineet saada rahoitusta, jolloin KAVI:lla ei ole ollut resursseja kehittää olemassa olevia tietojärjestelmiä.

11.40

Kansallisen aineettomien oikeuksien (IP) strategian toimeenpano

- Anna Vuopala, OKM

Vuopala esitteli tämänhetkistä vaihetta kansallisen aineettomien oikeuksien strategian toimeenpanossa, etenkin datan hyödynnettävyyden ja tekijänoikeuden infrastruktuurin näkökulmasta. Näiltä osin strategiassa painottuvat osaamisen lisääminen laajasti aineettomien oikeuksien osalta, pk-yritysten tukeminen IP-oikeuksien hyödyntämiseksi, korkeakoulujen TKI-innovaatioiden kaupallistaminen ja valtioneuvoston IP-kysymysten selkeyttäminen.

Neuvottelukunnan jäsenille nostettiin esille strategian toimenpidekohdat 12 ja 13:

12) Lisätään kannustimia ja investointeja tekijänoikeustiedon tehokkaan hallinnoinnin edellyttämien datan jakamisen mahdollistavien rajapintojen rakentamiseen.

13) Uudistetaan luovien alojen elinkeinorakennetta investoimalla kaikkien toimialojen tekijänoikeustietoja koskeviin koulutusohjelmiin, jotka mahdollistavat datavetoisten uusien teknologioiden käyttöönoton luovilla aloilla.

Kohdan 12) investointituki on tarkoitettu kohdistettavaksi kaikille eri tyyppisille toimijoille, iin tekijänoikeusjärjestöille kuin myös julkisen sektorin toimijoille, joilla tuetaan digitaalista siirtymää. Näin ollen myös julkisen sektorin kehitystyöhön on investoitava (KAVI, yliopistot yms.).

11.50

EU-, WIPO- ja muut kv-asiat:

- Anna Vuopala, OKM

TEKIJÄNOIKEUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNTA 2020-2023

Vuopala kertoi, että tulossa on Datasäädös (5. kompromissi) ja AI-asetus. Sääntelyt ovat osa laajempaa nk. EU digilakipakettia, jossa on aiemmin hyväksytty DGA (EU:n datahallintosäädös), DSA (digitaalisia palveluita koskeva asetus) ja DMA (digitaalisia markkinoita koskeva asetus).

Telecom-työryhmän kokouksessa 6.3. p.j.-maana toimiva Ruotsi ilmoitti antavansa vielä 6. kompromissiehdotuksen, jonka jälkeen sääntelyehdotus viedään Coreper-käsittelyyn. Suomi on yhdessä Ruotsin, Hollannin ja Puolan kanssa pyrkinyt varmistamaan, että myös aineettomat oikeudet on otettu asianmukaisesti sääntelyssä huomioon.

Lisäksi Vuopala kertoi, että tekoälyasetuksen osalta ei olla aiemmin käsitelty tekijänoikeuskysymyksiä, vaan tavoitteena on ollut, että tekoälysovellusten kielteiset vaikutukset yhteiskuntaan ja kansalaisiin minimoidaan. Nyt (käsittelyn ollessa jumiassa EU-tasolla) OKM oli kutsuttu esittelemään aihepiiriin liittyviä kysymyksiä TEM:in vetämään AIA-työryhmään aiheella: ”Tekijänoikeuslainsäädäntö ja Tekoälyohjelmistot ja sovellukset, jotka tuottavat musiikkia, kuvia, tekstiä”.

Tekijänoikeudella suojattuja teoksia hyödynnetään tekoälysovellusten kouluttamisessa tieteellistä tutkimusta varten, mutta myös muita tarkoituksia varten. Tekoälysovelluksilla, kuten chat-GPT:llä ja vastaavilla, voi olla merkittäviä vaikutuksia luovien alojen ansaintaan. Myös muiden teknologioiden osalta, kuten synteettisen median (kuva ja ääni) osalta, tekijänoikeusjärjestelmän tavoitteena on tekijöiden aseman puolustaminen. Tekijänoikeusasioiden ohella kyseeseen voi tulla myös tietosuojaan liittyvät kysymykset.

Vuopala nosti esille SCCR-komitean työstä lähettäjäyritysten oikeudet (Broadcasting Treaty): pyrkimyksenä on saada aikaiseksi KV-sopimus. Asiasta äänestetään mahdollisesti kesällä WIPO:n yleiskokouksessa. Länsimaat ovat pääsääntöisesti mahdollisessa äänestyksessä vähemmistössä, kuten IGC-komiteaan liittyvissä asioissa.

Vuopala mainitsi pitävänsä key note-puheenvuoron Suomen Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajuuskaudella järjestettävällä Sámi Summit-konferenssissa Brysselissä maaliskuussa. Aiheeseen liittyen on IBA-rahoituksella tuotettu myös monikielinen koulutusmateriaali saamelaisen perinteisen tiedon (PT) ja perinteisten kulttuuri-ilmausten (PKI) suojasta nykyisen IP-oikeuksien järjestelmässä.

Keskustelua:

APFI ry:n edustaja kysyi, onko ajankohtaisia uutisia liittyen lainsäädäntöaloitteisiin sisällön saatavuuteen EU:n sisällä vs. Suomen pieni markkina-alue. Vuopala kertoi, että EU:n tekijänoikeusvirkamiesten työryhmässä on keskusteltu tulossa olevasta uudesta lainsäädännöstä liittyen livelähetysten piratismiin ja tekijänoikeudellisiin estomääräyksiin. Ja myös RAAP-tapauksen johdosta esitetystä EU-lainsäädännöstä.

12.00

Jäsenten ajankohtaisia asioita

Aalto-yliopiston edustaja nosti esille metadatan tärkeyden ja metadattaa koskevan kokonaisuuden saamisen osaksi tutkintasuunnitelmia, jolloin jo opintojen aikana opiskelijat oppisivat merkitsemään teoksiinsa metadattaa yhtenäisesti. Vuopala totesi, että IP-strategiassa osaaminen on yhtenä isona kokonaisuutena ja osaamisen vahvistamista on tarkoitus tukea.

Kavi:n edustaja kertoi, että tällä hetkellä alalta puuttuu yhteinen tietojärjestelmä / kehikko, johon voisi lisätä tiedot uusista elokuvista ja elokuvaa koskevasta metadatasta niiden syntyvaiheessa. **Näyttelijäliiton edustaja** sanoi, että AV-puolella tulisi yhtenäistää kreditointi käytäntöjä, jotka eivät tällä hetkellä ole yhtenäisiä.

TEKIJÄNOIKEUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNTA 2020-2023

Useat edustajat toivat esille, että neuvottelukunta on koettu toimikautensa aikana erittäin tärkeäksi ja jäsenet toivoivat, että myös seuraavallakin kaudella neuvottelukunnan tyyppinen elin jatkaa toimintaansa.

12.15 Kokous päättyy

Puumala päätti kokouksen. Neuvottelukunnan toimikausi päättyy 31.3.2023. Uuden neuvottelukunnan asettamiseen palataan syksyllä.